

בש"פ 2775/21 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית המשפט העליון

בש"פ 2775/21

לפני: כבוד השופט ג' קרא

העוררת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: פלוני

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע
במ"ת 26521-01-21 מיום 22.4.2021 שניתנה על
ידי כב' השופט נסר אבו טהה

תאריך הישיבה: י"א באייר התשפ"א (23.4.2021)

בשם העוררת: עו"ד יובל קדר
בשם המשיב: עו"ד שלומציון גבאי-מנדלמן

החלטה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט נ' אבו טהה) מיום 22.4.2021, בגדרה הורה
בית המשפט לשחרר את המשיב להוסטל "מעגלים" (להלן: ההוסטל), בתנאי מעצר בית.

רקע

1. ביום 14.1.2021 הוגש לבית המשפט המחוזי בבאר שבע כתב אישום כנגד המשיב, המייחס לו עבירות מין במספר קטינים. כתב האישום מייחס לנאשם שורת עבירות מין בידי אחראי על חסר ישע, לפי סעיפים 351(ג)(2), 348(ב), 345(ב)(1), 345(א)(1) ו-345(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); עבירות הטרדה מינית והתנכלות לפי סעיפים 5(ב), 5(ג), 3(א)(2), 3(א)(4), ו-3(ב) לחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998; עבירת סחיטה באיומים לפי סעיף 428 לחוק העונשין; וכן עבירות פרסום והצגת תועבה לפי סעיף 214(ב3) לחוק העונשין.

2. על פי עובדות כתב האישום, המחזיק שישה אישומים, בין השנים 2004 ל-2018 שימש הנאשם מאמן כדורסל. במסגרת תפקידו אימן קטינים מתחת לגיל 16. כתב האישום מגולל חמש פגיעות מיניות בחמישה נערים, אותן ביצע המשיב על פי הנטען במהלך אימוני כדורסל אישיים, בין השנים 2007 עד 2020. בחלק מן המקרים, הזמין המשיב את הנערים לדירתו לאחר אימונים, שם תקף אותם. במקרה אחד הזמין קטין לחופשה ותקף אותו מינית במהלכה. ובמקרה נוסף ניסה המשיב לסחוט באיומים, תוך התחזות, את אחד המתלוננים. האישום השישי עניינו בצריכת חומרי תועבה אסורים.

הליכי המעצר עד כה

3. המשיב נעצר ביום 28.12.2020 וביום 14.1.2021 הוגש לבית המשפט המחוזי כתב האישום כנגדו. בד בבד עם הגשת כתב האישום, ביקשה העוררת להאריך את מעצרו עד תום ההליכים המשפטיים. ביום 24.1.2021 הורה בית המשפט המחוזי על קבלת תסקיר בעניינו של המשיב. מועד הגשת התסקיר נדחה מעת לעת לבקשת שירות המבחן לשם בחינת אפשרות שילוב המשיב בהוסטל טיפולי ולשם הגשת תסקיר משלים.

4. ביום 13.4.2021 נתן בית המשפט המחוזי החלטה מפורטת, בה הורה לערוך תסקיר משלים נוסף בעניינו של המשיב. בדיון אשר הוביל להחלטה, הסכימה ההגנה לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר, אך הדגישה את חשיבותה של בחינת חלופה טיפולית. באת כוחו של המשיב טענה כי מרבית האירועים בוצעו לפני מספר שנים, בין השנים 2004 ל-2018, והופסקו טרם מעצרו. בהקשר זה, ציינה כי במהלך שלבי החקירה נעצר המשיב ושוחרר לחודש, מבלי שיצר קשר עם מי מהמתלוננים. לדבריה, המשיב נטול עבר פלילי, נתון במעצר לראשונה לתקופה ארוכה והביע נכונות להשתלב בטיפול המוצע. היא הפנתה לנסיבותיו האישיות והמשפחתיות, ובין היתר לכך שהוא מנהל מערכת יחסים זוגית ואב לפעוט.

בית המשפט עמד על כך שהמעשים המיוחסים למשיב מלמדים על מסוכנות גבוהה. עוד ציין כי ככלל, השלב הנכון לבחון התאמת נאשם לשילוב בקהילה טיפולית הוא מועד גזר הדין. ואולם, בית המשפט סבר כי יש מקום להוסיף ולבחון את אפשרות שילוב המשיב בחלופה טיפולית, מן הטעמים שציינה הסנגורית, וזאת לאחר סיום עדותו של המתלונן הקטין. באשר לחשש משיבוש הליכי משפט, עמד בית המשפט על כך שאמנם קיים חשש כזה בפרט נוכח העובדה שאיים על אחד המתלוננים. בית המשפט החליט תחילה לדחות את הבקשה לכל הפחות עד לסיום עדות המתלונן הקטין, ואולם משעודכן על ידי הצדדים כי עדות המתלונן הקטין כבר הסתיימה, הורה בית המשפט באותו המעמד על עריכת תסקיר משלים נוסף.

5. ביום 20.4.2021 הוגש תסקיר ובו המלצה לשלב את המשיב בטיפול ייעודי לעברייני מין בהוסטל. בהתאם,

עמוד 2

המליץ שירות המבחן לשחררו ביום 25.4.2021 בתנאי מעצר בית מלא.

6. ביום 22.4.2021 נעתר בית המשפט המחוזי לבקשת המשיב והורה לשחררו בתנאי מעצר בית להוסטל. החלטה זו נומקה על דרך של הפנייה להחלטה מיום 13.4.2021 ולדברי באת כוח המשיב בדיון באותו יום. העוררת אינה משלימה עם החלטה זו, ומכאן הערר.

נימוקי הערר

7. בהודעת הערר, טוענת העוררת כי לא היה מקום לשחרר את המשיב ממעצר מאחורי סורג ובריה. על פי הטענה המשיב, כבן 47, ביצע מעשים מגונים בחמישה נערים אותם הכיר כמאמן כדורסל. המעשים בוצעו לאורך תקופה ארוכה ביותר. מכך, טוענת העוררת, ניתן ללמוד על מסוכנותו המינית הרבה של המשיב. נטען כי חלופת המעצר אינה מעניקה מענה למסוכנות העולה ממעשיו. בין היתר, מפנה העוררת לכך שהמעשים לא נפסקו ביוזמת המשיב בשום שלב, וכי רק בחודש אוגוסט האחרון ניסה לחדש את קשריו עם אחד המתלוננים, באמצעות סחיטה. הוא אף צרך פרסומי תועבה אסורים בשנתיים האחרונות.

8. על פי טענת העוררת, המשיב הכחיש בחקירותיו במשטרה את החשדות שהוטחו בו, וטען לעלילת שווא. הוא אף כפר במסגרת תשובתו לאישום בכלל המעשים המיניים המיוחסים לו. בנסיבות אלה, נטען כי ההחלטה לשחררו לחלופת מעצר טיפולית היא בגדר שגיאה. נטען כי למשיב אין ולו ראשית של הכרה בדחפיו המיניים ובחומרת הפגיעה במתלוננים, וכי הוא אינו מכיר במסוכנות הנשקפת ממנו.

9. העוררת מבקשת להדגיש את הפער בין רמת המסוכנות הגבוהה של המשיב ואי נטילת האחריות המאפיינת את התנהגותו, כפי שזוהו בתסקיר, לבין ההמלצה להעבירו לחלופת טיפולית. שירות המבחן, לשיטת העוררת, לא העריך את מידת האפקטיביות הצפויה של הטיפול במשיב.

10. זאת ועוד, נטען כי שחררו של המשיב לחלופת מעצר טיפולית אינה סבירה שכן ארבעה מחמשת המתלוננים טרם העידו. שירות המבחן לא הציג את עמדת המתלוננים ובית המשפט לא שקל את השפעת השחרור על מצבם, בטרם עדותם. העוררת מפנה לכך שבית משפט זה עמד בעבר על החשש האינהרנטי הקיים בשחרור נאשם בעבירות מין, בכלל הנוגע לאפשרות העמדת מתלוננים תחת לחץ נפשי אשר עלול לפגוע ביכולתם להעיד. בנוסף, נטען כי קיים חשש לשיבוש, בין היתר בשים לב לכך שמיוחסת למשיב עבירת סחיטה של אחד המתלוננים. זאת ועוד, מבקשת העוררת להדגיש כי ההוסטל אינו בגדר חלופת מעצר, ובפועל יוכל המשיב לצאת מהמקום מבלי שאיש יעצור בעדו.

11. בדיון שנערך בפניי ביום 21.4.2021 חזר בא כוח העוררת על טענותיו. הוא טען כי על מנת להצדיק את שחררו של המשיב לחלופת מעצר יש צורך בנסיבות חריגות, אשר אינן מתקיימות בעניינו של המשיב. עוד הדגיש כי על חלופת מעצר להלום את רמת המסוכנות של העצור, ובעניינו מדובר בעצור שרמת מסוכנותו גבוהה ביותר.

12. באת כוח המשיב טענה מנגד כי פסיקת בית משפט זה הכירה בעבר באפשרות לשחרר נאשמים בעבירות מין

להוסטל בשלב מעצרם, בנסיבות המתאימות. עוד ביקשה להדגיש, כי המשיב נעצר במהלך החקירה, שוחרר, ונעצר מחדש רק בחלוף למעלה מחודש - מבלי שנטען כי ניסה במהלך תקופה זו לשבש את החקירה.

דין והכרעה

13. לאחר עיון בבקשה ובנספחיה, ושמיעת טענות הצדדים בדיון שהתקיים לפני, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להתקבל.

14. בית המשפט המחוזי מצא בהחלטתו מיום 13.4.2021 כי מן המשיב נשקפת מסוכנות, המהווה עילת מעצר לפי סעיף 21(א)(1)(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים). שירות המבחן עצמו, אשר המליץ על שחרור המשיב לחלופת המעצר בהוסטל, עמד על כך שקיימת רמת סיכון גבוהה להתנהגות מינית פוגענית הנשקפת ממנו. לא נטענו בפני טענות כנגד קביעה זו, וטענות המשיב מתמקדות בכך שניתן לאיין את המסוכנות באמצעות שחרורו לחלופה הטיפולית.

15. ככלל, בחינת הצורך בטיפול שיקומי מקומה בשלב גזירת העונש ולא בשלב המעצר עד תום ההליכים (ראו למשל: בש"פ 1459/20 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 9 להחלטת השופט ד' מינץ (3.3.2020)). שחרורו של המשיב לחלופת מעצר טיפולית היא, אם כן, בגדר חריג - אשר יש להצדיקו.

16. הפסיקה הכירה בעבר בקיומם של מקרים חריגים, במסגרתם ישנו מקום להורות על שחרורו של נאשם לחלופת מעצר טיפולית עוד בשלב ניהול המשפט (בש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' סויסה, פ"ד סד(3) 106 (2011) (להלן: עניין סויסה)). יודגש, השיקולים העולים מעניין סויסה הותוו ביחס לחלופת מעצר של גמילה מסמים, והפסיקה לא קבעה מסמרות באשר לתחולתם בכל הנוגע לשימוש בהם ביחס למבקשים להשתחרר לחלופת מעצר בהוסטל לטיפול בעברייני מין (ראו והשוו: בש"פ 1459/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 להחלטת השופט ד' מינץ (3.3.2020)); בש"פ 6927/19 גרגאוי נ' מדינת ישראל, פסקה 31 להחלטת השופט ע' פוגלמן (14.11.2019)). ואולם, בית משפט זה עמד על כך, שבנסיבות המתאימות ישנו מקום לשקול שחרורו גם של נאשם בביצוע עבירות מין לחלופת המעצר המוצעת בהוסטל (בש"פ 481/21 גלנט נ' מדינת ישראל (28.1.2021) (להלן: עניין גלנט)). זאת, בהתחשב - בין היתר - במסוכנותו של הנאשם והיכולת להקוותה; כנות רצונו להשתקם; עברו הפלילי; וכן גילו. בענייננו, על כל פנים, אף על סמך השיקולים אשר אוזכרו בעניין גלנט בלבד, נראה שאין מקום לשחרר את המשיב לחלופת המעצר.

17. שירות המבחן מצא כי המסוכנות הנשקפת מהמשיב רבה. בית משפט זה עמד בעבר על כך שתנאי לשחרורו של עצור עד תום ההליכים לחלופה טיפולית נעוץ באפשרות החלופה להעניק מענה הולם למסוכנותו של העצור (ראו למשל: בש"פ 7900/19 חאסקיה נ' מדינת ישראל (2.12.2019)). בענייננו, נתן בית המשפט דעתו על כך שההוסטל המוצע כחלופת מעצר הוא מסגרת שאינה נעולה, ושהצוות הטיפולי בה לא יכול לערוב לתנאי השחרור של המטופלים, כי אם לכל היותר לעדכן את שירות המבחן במקרה של הפרת התנאים. בהתאם, לא ניתן לראות בו פתרון לאיין מסוכנות המשיב (בש"פ 755/16 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 12 להחלטת השופט ד' ברק-ארז (11.2.2016)).

18. אמנם, אין למשיב עבר פלילי ואולם המעשים המיוחסים לו מצביעים על התנהלות שנעשתה תוך ניצול יחסי קרבה למתלוננים, בהם ראה טרף קל זמין, בהינתן יחסי הקרבה והמרות ביניהם. לפי עובדות כתב האישום, ניצול זה נעשה באופן שיטתי ולאורך שנים. במצב דברים זה, קשה לראות בהיעדרו של עבר פלילי נסיבה משמעותית לזכות הנאשם, המפחיתה ממסוכנותו. המעשים בוצעו במשך תקופה ארוכה, תוך ניצול מרותו של המשיב כלפי המתלוננים, באופן שאין מקום לזקוף את נסיבת היעדר עבר פלילי לזכותו של המשיב לעניין אפשרות שחרורו לחלופת מעצר (ראו למשל: בש"פ 3322/18 מדינת ישראל נ' אסמאעיל, בפסקה 7 להחלטת השופטת ע' ברון (29.4.2018)).

בהקשר זה, יוער, כי לא מצאתי ממש בטענת באת כוח המשיב כי יש לראות בעובדה שבשלבי החקירה המוקדמים שוחרר המשיב לחודש ימים, בטרם נעצר בשנית, נסיבה לזכותו. לדברי בא כוח העוררת, שלא נסתרו, בשלב בו שוחרר המשיב ידעו רשויות אכיפת החוק על נפגע אחד בלבד. המשיב נעצר בשנית, לאחר שהצטברו נגדו מספר עדויות נוספות בגין תקיפות מיניות. מצב דברים של ריבוי המתלוננים, אשר חשף גם פגיעות לאורך זמן ממושך, מעצים את מסוכנותו של המשיב ומצדיק את ההבדל שבין ההחלטה לשחררו בתחילת החקירה לבין ההחלטה לעצור אותו עד תום ההליכים לאחר הגשת כתב האישום.

19. לכל זאת יש להוסיף, שאין כל ספק כי המשיב לא פעל לטיפול בדחפיו בטרם מעצרו, ומתסקירי שירות המבחן עולה כי הוא מצוי בשלבים ראשוניים בלבד בכל הנוגע להבנת הפסול במעשיו. למעשה, על פי כתב האישום, העבירה האחרונה שביצע ביחס לאחד המתלוננים התרחשה בחודש אוגוסט 2020. הוא אף צרך בתקופה הסמוכה למעצרו חומרי תועבה אסורים. זאת ועוד, המשיב לא הודה במיוחס לו עד כה, והוא כופר במעשים המיניים המיוחסים לו. מאליו מובן, כי זכותו של נאשם לנהל את הגנתו ולהיאבק על חפותו. ואולם, הניסיון לטעון כי המשיב, מחד, לא ביצע את שמיוחס לו; ומאידך מכיר בחומרת המעשים ומעוניין לטפל בדחפיו- הוא בגדר ניסיון לאחוז בחבל משני קצותיו, המעלה סימני שאלה באשר לכנות כוונתו של המשיב בנוגע להליכי השיקום המוצעים (ראו והשוו: בש"פ 8509/17 אנטופקין נ' מדינת ישראל (7.11.2017)).

20. מכל האמור לעיל עולה, כי מסוכנותו של המשיב רבה; כי ספק אם בכוחה של המסגרת הטיפולית להקהות מסוכנות זו בטווח הזמן המידי; כי קיימת סתירה בין היעדר הודאה במעשים לבין הטענה כי המשיב מעוניין לטפל בכך, באופן המעלה שאלות בנוגע לכנות כוונת השיקום; וכי אין לראות בהיעדר עברו הפלילי נסיבה משמעותית לזכות המשיב. בנסיבות אלה, אין מקום להורות על שחרורו לחלופת המעצר.

21. לפיכך, לא מצאתי כי יש צורך להכריע באשר לשאלת קיומה של עילת מעצר לפי סעיף 21(א)(1)(א) לחוק המעצרים. זאת, אף שאכן יש יסוד לטענה כי לעיתים קרובות ישנו חשש אינהרנטי בשחרורו של נאשם בעבירות מין ממעצר בטרם סיימו המתלוננים נגדו להעיד (ראו למשל: בש"פ 928/19 מדינת ישראל נ' פלוני(2019.7.2)).

22. סוף דבר, הערר מתקבל. המשיב יוותר במעצר מאחורי סורג ובריח עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

ניתנה היום, ט"ו באייר התשפ"א (27.4.2021).
